Bijeenkomst ‘Bagger verbindt’

Voorbeelden uit theorie en praktijk en demonstratie baggermachines

3 november 2015 | Kerkzicht | Loosbroek

Baggeren is een belangrijk onderdeel van het reguliere beheer en onderhoud van waterlopen. Het heeft invloed op de functies van het watersysteem (zoals de doorvoer, waterkwaliteit en ecologie) en op de onderhoudskosten. Om goede keuzes te maken in de wijze waarop baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd, is expertise nodig van ecologen, hydrologen en onderhoudsmedewerkers. De Community of Practice (CoP) Beheer en Onderhoud (B&O) van de STOWA streeft naar een betere samenwerking tussen deze disciplines. Op 3 november 2015 organiseerde de CoP, in samenwerking met waterschap Aa en Maas, de bijeenkomst ‘Bagger verbindt’.

Presentaties

Na een welkomstwoord van Rob Tijsen (dagvoorzitter, lid stuurgroep CoP B&O) en Peter van Dijk (dagelijks bestuurder Waterschap Aa en Maas) gaven vijf deskundigen een presentatie over samenwerking op het gebied van baggeren. De presentaties zijn te vinden op de STOWA website.

1. ***‘Wanneer is het hydrologisch gezien tijd om te baggeren?’ Rob Tijsen - Waternet***

De waterschappen gaan op een verschillende manier om, met het baggeren van hun watergangen. Zo baggert Waterschap Groot Salland als er een sliblaag van 20 cm aanwezig is en adviseert het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier particulieren te baggeren bij een baggerlaag die 1/3 van de totale diepte betreft. Waternet berekent het leggerprofiel en de ruimte voor slibaanwas. Dit doen zij met de formule van Manning, het afvoerend oppervlak en een afvoernorm. Het leggerprofiel heeft een bepaald oppervlak en moet worden vertaald naar de praktijk. Deze vertaalslag is kritisch voor ecologisch beheer. Er kan bijvoorbeeld met de vorm van het oppervlak worden gespeeld, zodat er minder frequent gebaggerd hoeft te worden.

2. ***‘(On)mogelijkheden jaarrond baggeren’ Judith Bosman – Arcadis***

De Flora- en faunawet legt op om niet te baggeren in het voorjaar, alleen tussen 1 juni en 15 maart. De natuur houdt zich echter niet aan de kalender en soorten zijn niet allemaal op hetzelfde moment actief. Is het mogelijk om jaarrond te baggeren, is de hamvraag tijdens de presentatie. Aan de hand van monitoringsgegevens is het mogelijk een kaart te maken, waarop wordt aangegeven in welke

periodes welke watergang gebaggerd kan worden. Judith legt uit hoe een dergelijke kaart wordt gemaakt, laat knelpunten en kansen zien en presenteert enkele praktijkvoorbeelden. Haar conclusie is dat jaarrond baggeren mogelijk is met een projectspecifieke planning, de juiste apparatuur, maatwerk en met de nodige organisatorische inspanningen. Er is er altijd wel een plek te vinden waar het mogelijk is.

3. 'Vis en slootonderhoud' Arthur de Bruin – Ravon

Door de verandering van het landschap (natuurlijke overstromingsvlakten → polders) is een homogenere situatie gecreëerd, waarbij minder ruimte is voor biodiversiteit. Als we soorten willen behouden is aangepast en afgestemd beheer en onderhoud nodig. Dat is mogelijk in watergangen met een hydrologische overdimensie. Hoe kunnen we zoeken naar machines en methodes om die ecologische winst te behalen? Bij Waterschap Brabantse Delta wordt bijvoorbeeld 25% van de vegetatie gespaard voor de grote modderkruiper en bij Waterschap Hunze en Aa's doet men aan zogenaamd 'ritssluitingbeheer'. Het is belangrijk om samen, dus met onderhoudsmedewerker, ecoloog en hydroloog, naar buiten te gaan.

Daarbij leeft de vraag, wat levert de minste verstoring op voor de ecologie? Meerdere kleinere ingrepen of in één keer een grote ingreep? Er wordt een oproep vanuit de zaal aan de STOWA gedaan om daar onderzoek naar te doen of te faciliteren.

4. 'Samenwerking met gemeentes' Leontien van den Aker – Hoogheemraadschap van Delfland

Hoogheemraadschap van Delfland heeft een baggervakkensysteem opgezet om de baggerachterstand weg te werken. Om het jaar kijkt men of de watergangen gebaggerd moeten worden. Veel baggerspecie werd weinig hergebruikt binnen het gebied, het werd voornamelijk uitgereden buiten het gebied, terwijl er wel mogelijkheden bleken te zijn. Aan de hand van een waterbodemkwaliteitskaart gaat het hoogheemraadschap tegenwoordig vroegtijdig met gemeentes in gesprek. Inmiddels is er een vruchtbare samenwerking met zes gemeentes en in de toekomst hopelijk met meerdere.

Tijdens de discussie na deze presentatie kwam naar voren dat er op dit moment een onderzoek loopt tussen Tijhuis Ingenieursbureau en diverse waterschappen. Hun onderzoek heeft als doel de belangrijkste variabele in kaart te brengen die de slibaanwas in een watergang bepalen; zoals de aanwezigheid van bomen langs een watergang, stroomsnelheid van het water en bodemtype. Met deze variabelen moeten waterschappen en gemeenten straks in staat zijn om per watergang een specifiek slibaanwas te bepalen. Deze verwachte aanwas kunnen zij vervolgens gebruiken bij het opstellen van de planning van baggerwerkzaamheden.

5. *'Innovatie bij de ontwikkeling van baggermachines'* Marco Hobelman – Hobelman Halle BV

Redenen voor een organisatie om te innoveren zijn: voldoen aan de wetgeving, het verhogen van de opbrengst of het in aanmerking komen voor subsidie. De overheid kan op verschillende manieren innoveren: door zelf te innoveren, projectmatig te innoveren met een aannemer of door een aannemer te 'dwingen' in aanbestedingen. Het nadeel van de laatst genoemde aanpak is dat innovatie van tevoren bedacht moeten worden, terwijl de ervaring is dat verassende innovatie juist tijdens de werkzaamheden zelf

ontstaan. De markt biedt niets anders aan dan gevraagd wordt, dus Hobelman roept op om de aannemer en machinebouwer te betrekken bij (duurzame) innovatie.

Excursie demonstratie baggermachines

Na de presentaties was het tijd om met lunchpakket en al de fiets op te stappen. Er stonden vijf aannemers klaar om hun baggermachines in de omgeving van Loosbroek te demonstreren.

Hobelman

Conver

Van Berkelgroep

Gebr. Dijkhof

Bagger- en Groenservice

Het was een geslaagde bijeenkomst met ruim 70 aanwezigen. Kennis werd niet alleen gedeeld tussen beleidsmedewerkers, ecologen, hydrologen en onderhoudsmedewerkers, maar ook tussen waterschappers, wetenschappers, adviseurs en aannemers. In het voorjaar van 2016 organiseert de CoP beheer & onderhoud een vervolgbijeenkomst. Het onderwerp en de exacte datum worden later bekend gemaakt op de STOWA website.